

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK

Think Of Your Future

(Ngawn, Burma)

By William MacDonald
Copyright 2010 by William MacDonald
www.william-macdonald.org

Published by
Mr. Kap Khen Thang
Family Literature Ministry
G.O.P. Box 395
Yangon
Myanmar
Phone 0095641084
tzm@yangon.net.mm
or
wtcflm@gmail.com

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK

Ka nunnak mei inn cu Pathian ca vaktik a hih zo tak ka thih ten i zah tak in lungdam huai tuk kaw? Piaknak, dehnak, sum le pai tuah misual te zei tiin ka deh nak hum ah ka lungdam tung hi. Lamtuan haksa em naven, poi sa mang muanhuai zet mi Pathian hi lamhuai nak cu ka ca in tawk hi. Ka nunnak mei inn cu Pathian ca vak in a um zo hang ka thih ten i zah tak in ka lungdam tuk kaw?

ZEIBAIH NAK

Nunnak thek sak theitu Pathian awnkam
Nunnak um sun
A ngei ngawl mi nunnak
Kumkhua a mun mi
Maan nei mi hun caan
Kumkhaw ca maan anei mi cih nak
Na mailam ca nangman teng ci
Tumtah mi: Cihnak (or) danglam nak
Nunnak ca a thupi zet mi tiik nak
A sunglawi mi nun piak dun nak
Pum cawm nak a thu pi zia.
Suatlap nak, zolnak le ngelhnak
Picang zet in deih hial nak

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 5

Nunnak thek sak theitu Pathian awnkam

A sunglawi zet mi Pathian awnkammal cu, mihing tei ngaihsut nak le nunnak tian ah luan cih khawng thei hi. A mah cu a nun kel no in kum ngeipi um zo naven, cihnak le thiam nak te a pe tu khi a theihten a nunnak cu thek khawng ta hi.

Mah mi cu Hudson Taylor hum ah a heng mi thil na hihi. A pai laibu koihnak khan ah tum in, umcim dawn tin laibu te cu kau li hi, mah laih tak in “Khrih hi celh sa mi naa” tih mi lai cu a muh

ten a thinlung sung ah cam in, mun na la hi. Thudik, Pathian awnkam in a mah cu khimzet in na ken hi. Khrih in naa a dek ceng khawng zo toh ta, a ma ca cun nunpan tu muang le up tuk sial ngawl a dang um ma hi. A hawvang cu vak nak tuah dim hi. Kum ngeipi Tuluk ngam ah hawvang nunnak kongkaa hon sak tu ah na cang hi.

Mah mi cu Count Zinzendorf hi nun ah na heng bok hi. Germany ngam ah, naupang no a hih laih in nikhat cu kross hum a Jesuh zuk mai ah ding hi. Mah mi zuk nuailam a ngat mi lai cu na sial hi:-

“Thungai cun nangma ca in thuk hi” tih mi lai na hihi.

Zinzendorf cu mah mi awnkam in a nunnak a thinlung venghawng la khawng hi, ti cun nunpat nak vang na ngah cih hi. Lai dang a muh bet leh mi cu :

“Ka ca ai bawl mi nei cim?” tih mi thu dot nak na hihi.

Mah tibang meialh thudot nak cun, a nunnak cu Khrih ah dun tu hi tuk in na bawl hi. Tu ni tian ah a min cu oh tei nel ah tang leng laih hi. Dwight L. Moody hum ah vang um bok hi. England ngam aa thuthangpha son ceng sem, Min thang zet Saza Henry Varley tuah thei dun sem no na hi a ma, Varley in Moody, Pathian deih mi cu thinlung venghawng le deih hial nak a nei tu tei lak ah Pathian in ai ti bang thil bawl thei kaw? A bawl mi thil te cu lei mihing ten thei ban haw ma tin ti hi. Mah mi awnkam cu Moody hi thin sung ah cam le leng hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 6

“Timbaw tuah inn apin ten tui pi hum pen vang phawk le leng hi. New York khawpi a hen te vang hi hen, Chicago a hawh ten Meileng hum ah hihen, Mah mi awnkam cu za le leng hi. Mah mi awnkam cun a nunnak venghawng Pathian ngam ca na mang tik hi, tu ni tian a naadeh nak hi a ngah cu leihum mun tin kim ah mu thei hung hi.

Hi ti bang thil cang mi te cu mi tam pi tei nun ah vang mu thei hung hi. Pathian awnkam mal a thei tu ngangai tu ten, a ngam ca tuk in a nunnak haw te cu ciil haw ma hi. A muh ten Pathian deih nak zui in thinlung hial nak tuah nung haw. A nun lun haw bang in nung thei haw ma zo hi. A sunglawi zet mi muh nak in a theih nak haw a khan tik hang, Pathian thu cu nunnak tuah ngan tu tena hi haw hi. Mah mi cu ei mu hum ah vang heng thei bok hi. Bible cu kumkhua in kho a ma, a hun can kim ten a pha ngawl mi panihnak ahik nak pen, pakhat nak sang phasaw in mi luan thei hi. Hial nak a nei uh ta le, hun caan a pe thei uh tale, hi bible cu ngalhang zet le nau tat tu tei mai ah a din pih ngam uh ta le, ai ti bangzah tak in Pathian in a nunnak uh ah naadek tuk kaw tih cu theihtheih poh hi. Pathian piak mi muh nak zui tuk in man toh hung maw? Mahtak oh ten Pathian mai ah a nuailam a thu dot nak te ngalhang zet in a phi uh kul hi.

Pathian in keimah ot pih theih tuk in man toh ing maw? I ti bang dinmun ah hi hen, Pathian deihnak zui le leng thei nang maw? Pathian ca ka vawk phal ngawl mi keimah ah um maw?

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 7

Nunak Umsun

Hi lei hum ah ai tin nung hung kaw tin thu a ngaisung tu hempoh in, Veikhat no bek lei hum ah nunkhuan nei ing tih mi a theih haw tuk thupi zet hi. Mahtak a man mi thu tuah nung thei tuk in zuam ten nung.

Nunak Umsun

Johan 9:4 a Jesuh hi otmi cu a ma nunnak thazaang pe tu awncangkammal na hi hi.

Keimah a hah tu pai naa cu sun a hih laih in ka deh kul hi.

Zan huncan hengleh tuk laih hi, ”Sun a um bang in Zan vang um bok hi, ”Nunnak tih mi cu pakhat bek um hi. Hi mi awncangkammal hi a thinlung sung uh ah meialh bang a alh bek ten, hei thei tuk ma hung hi. Nunnak pakhat, nunnak cu pakhat bek um hi . Awnkam tuah son celh theih ngawl mi na hihi.

A nunnak uh hi man a neih zia a theih uh kul hi . Ka nunnak cu kei ca i zah tak in man nei

Kaw? Hi nunnak hi maan cu kuamah in pe thei haw ma hi. I ta hum ti ta le, mah mi nunnak cu oh tei son zawh ngawl mi na hihi. A nunnak uh ah thil a heng thei mi te, a ngaihsut uh kul hi. A pha ngawl mi ngah a ngah tu (or) man anei ngawl mi nop nak (or) thin hak nak le buai nak te a tawk thei lelung hi.

A thinlung uh te Pathian awnkam in a uk ten, nung tawthong tu hi ngawl in, a phabel ca mang tuk in a zuam uh kul hi.

“Nunnak cu com no poh hi, daithang in um thong tuk kha ma hi. A nunnak uh cu a caak mi thingceh le hitui bang thong poh hi. Nop sa tuk in huncaan nei ma hung hi. Mahtak leihum aa anung tute cu a thinlung haw khohkhah zet in a koih haw kul hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 8

Ei muh ah nunnak tampi um ma hi, pakhat bek nei hung hi. Pakhat bek, mahmi nunnak pakhat bek cu i zahtak in maan nei kaw? Khapkhah no bek hi.

Nisial thupha tuah na nunnak dim tik in, nisial in a pha mi muicu te ngah tik in.

Mah mi nunnak umsun cu i zahtak in maan nei kaw tih mi C.T. Tatham hi man lelung mi muhsak nak cu phawktik hi. A nu tuah thil lei tu naupang nu no cu, a nun thilhem poh a lei celh ten, canu thil na deih mi um maw leisak tung tin ti hi. A canu in a deih mi thil mai ah ding in, pakhat nung pakhat teng het li hi, La tuak koih leh tuak in na um li hi, dawl ta bel ten a deih mi cu kut kaw in hilh hi dawlzuak tu nun a piak ten deih leh mang tin thekli thekli hi. Deih mi hei teng thei ngawl in a um litu a canu cu a nu in pakhatkhat teng in na tawk toh si tin a tih ten, a canu in “ Nu mah cu sum piakhat bek nei sing tin don hi.

“Piakhat bek” hi nunnak cu a tu a nun uh hi bek toh hi. Mang thiam zet tuk in zuam ten nung. Hi mi thu hi phawk ten leng nung. A thi zo mi Britist ngam a Siangpahrang Geoge in a tumtah mi cu a cabuai hum ah lai tuah ngan hi. Kumzabi 19 masa lam ah America a hiing tik tu Stephen Grellet in mah mi lai cu a nuai lam a bang in ngan hi:

Hi lei hum ah veikhat bek nungtuk hung mahtak mi tei phat nak tuk in thil pakhatkhat a bawl thei uh mi, it nak lak thei tu pakhatkhat, a tu bawl thei tuk in zuam lo nang. Veikhat hi leihum ah ka nun leh tuk ngawl toh hang, zuancum ngawl in bawl nawm tung.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 9

Mah nung ten Avis B. Christiansen in a ma kabia laibu sung ah hi lei hun can ngei ngawl no sung bek nung hung tih thu ciang zet in ngan hi:

Bawipa, ka nunnak pakhat no bek piak tuk nei ing, Nangmah thangphat nak tuk in lei pakhatbek nei ing, ka biakpiak nak cu na sunloih nak hi ta hen. A tu can no bek nei ing. Na ca in hi ta hen. Hawvang tampi te cu soal khuksung ah thi haw hi. Nasunloih nak huham tuah kross thuthang cu pua thei tuk in kei bawm zal in.

Ka nunnak pakhat no bek piak tuk nei ing. Ka thunget nak ngai zal in. A thubek ngai tuk. Ka ca in i hempoh petu Pathian, a tu ka nunak le ka can hempoh cu na sunloih nak tukin mang zal in.

A nun nak pakhat no uh thek sak thei tu Pathian awn kam cu zeiten nung. A tu a nundan uh le tumtah uh mi te hi, Hi mi te tuah kaih dun maw zo kawm teh nung.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 10

Com leita hi

Leihum ah cangah nak, zeituk, bawl tuk mi mangbang huai zet tuah a um uh laih in, mah mi can no cun i zah tak in man nei tik thei tuk nem tim? A comno mi can tuah pehdun in, kum thawngkhat, zanga or kum zabi sang a tam saw tuk bang en, thinlung sung ah bang ten aa a tep uh mi thil te um tuk ma hi. Kum thawngkhat nung tuk in angaihsut haw laih in, a hekkhat hei a nun zawh haw ngawl nak in i ti zah tak in oh te manlang tik kaw?

Ai can nungtuk in um dun kam? Bible cun mihing nunnak cu Sawmsalih tin son hi

(Sam90:10).Kumza nung tuk in ti teh nung. Masa bel in a tu na kum tuah nuk in hi. Mah mi cun a tu aa a tang mi na kum in ai can nung tuk tih mi hilhciang tuk hi.Mah sung pen na hih buh caan, naa deh caan, a kulsam mi deh nak caan le na dam ngawl caan te vang nuk bet tuk hung hi.Mah a hi ta le Jesuh ca aizong tang tuk kaw? A phi cu “ tampi kha ma hi”. Nunnak a com zia cu bible in a ngangzet mi awnkamtuah saanteeh nak na pia hi:-

Mosi in hihbu li tuah tehkip hi

David in lim tuah tehkip hi

Job in thiamholh tuah tehkip hi

Jacob in meikhu, tuikhu tuah tehkip hi

Peter vang in hampa tuah tehkip bok hi.

Hehpihnak nei ngawl in hung a ma, tul leh ta hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 11

Vuuk inn,mithi mawtaw le mithi thingkuang le mithikhan ten hi lei hum ah thithei tuk ngawl bang a um litu te cu nuihsan hi.Khristian tei ngahhelh mi cu thih nak kha ngawl in, Khrih hi hung leh nak bek a hi ta cun a cangkim ngawl mi el dun nak bek na hi tuk hi.Mi hek khat cun thih lan sung kumsawm sial in um haw, mah mi te cun Khrih hi hun nak thu theih tik nak,hun bo laih ngawl sung no bek caan la tute na hi haw hi.Ngampai uk nak phat ngawl nak in mi capa hun nak tuk a nai zia son nuam hi. Son nuam mi cu ai kaw?Pathian ca nun a pe dun tu tei nel ah sun nak um ma tih mi na son nuam hi.Hun caan hempoh a sunglawi mi naa deh nak ah maan tuk mi hi.Mah ti bang bok in hun caan ca in maan piak theih mi a hih thu a theih uh kul hi.A hun caan hempoh uh cu Khrih hi thukhen nak khunnak mai ah mu leh kik thei tuk in zuam tuk hung hi.Numei pakhat cun Macedon khaw mi Philip cu zingsial “ thi pang tuk va cin” tin ti lelung hi. Mah tibang aa lei nunnak, haksat nak pen luat tuk in a tai theih ngawl zia a theih hang hi.

Oh te vang hawvang thianglim in bible mang in zingsial “ Lei tuah bawl mi cu kho awng ma hi, nui pum sung pen tul naven ni dawmno ca bek hi” tin oh te ngallin nak pia hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 12

Huncaan hi maan a neih zia thei thei tuk in kei bawm in.

Hun caan man thiam ngawl nak cu soal hi tih kei thei tik in.

Ka haksat thuak nak, a pua tu Khrih muantheih nak pia in.

Bawipa ah thihnak le nunnak um hi.

Ka nunnak in pathian sunloih ta hen.

Ka lamzin tuan bawipa nangman lamhuai in.

Na kuul sial ten kei mang zal in.

Khrih ca nung in, ka nunnak pe tung.

Tuni ah ai kaw na tumtah- zingca- mailam ca.Mah ten ai cang tuk kaw?

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 13

Kumkhua a mun mi

Hi caan comno ah hei a danglam ngawl mi thudikcang a hi ta cun a bo thei ngawl mi kumkhua tih mi cu i zah tak in lauhuai tuk kaw?Kumkhua a mun tih mi theih ciang nak bawl tuk in awncang kammal man tuk nei ma hung hi.Mah mi hi a san, a sul lam a thei nuam uh ta le leipi bawl laih ngawl aa thu te a ngaihsut leh uh kul hi. A bulpi a pat nak laih ngawl , a ma sa thu te zo kik in na, nathinlung cu na mailam ah koih in ngaisung in hi.

Sual a um nung ten, huncaan te a colh ten, mailam ah, cawl ngawl in hawh in, Hendrik Van Loon in ciangzet hi tin son the nak nei hi.

Svithjoh tin a samhaw mi nisuah nak hanglam mualbo hum ah suangpi ngengzet um hi.Pii zakhat hawng sang a ma, pengthawngza hawng ngeng hi. Mahmi suangpi cu (Thangbawm ciam) vano neuno in kum thawngkhat ten veikhat cik hi.Mah mi suangpi cu keh in, a bo khawng ten kumkhua tih mi nikhat bo tuk hi tin son teh nak nei hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 14

Rowland Diron Edwards in a nuailam aa bang in son bok hi:
Khuat neuno cu khautuah ken in Timbaw hum pen Pinlee tui al cu khuatdim in suak haw.Mah mi khuat no tuah Pinlee tui pi cu bo thei tuk nem tim, caan angei tuk zia son nuam hi.
Kumkhua tih mi cu a mawk nei ngawl mi tui pi bang hi.
Hun caan tih mi vang bo thei ma hi.
A tu ca ti caan cu um lelung hi.
Pathian cu kumkhua pen kumkhua nung leng hi.

A tu a nunnak uh cu vunnel khal no bang thong hi tin thu thuk a ngai sung thei ngawl tute cun peh thei haw tuk ma hi.A naa deh haw te cu hi mi tuah in ciangzet no in khenkhuai theih kul hi.A mah cu kumkhua tih mi thei thim in a nung en pha hi.

Milan Cathedral in ohte cu kongkaa pathum tuah nek dun no hung hi tin son hi.Kongkaa masa bel cu “Oh te a nawt tu hi lei thil te cu dawm laih sung no bek hi “ tin Rosse pak tuah bawl mi lawngawh cu na hihi.Kongkaa pathumnak cu “ei muh haksat nak a petu te cu dawm lai sung no bek hi tin X piak mi laicang kammal na hihi.Kongkaa a laizaang a ta cu”Kumkhua tih mi bek thupi bel hi” tin ngallin nak a pet u kongkaa cu na hihi.

Khristian a hih bang in kumkhua tih mi cu khim zet a let lelung uh kul hi. Oh te cu a thu pi bel mi thumaan tuah mah le mah a nunnak uh te a uk dun theih uh kul hi. Mah tin a nun uh ten a muh nak uh le a muh dan uh te danglam in, a tuptah nak uh te ngang in bawlsuak thei tuk hung hi. Oh te cu a tu ca hi ngawl in, mah mi ca in a nun uh kul hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 15

Maan a nei mi huncaan

Khristian mino ten a tu huncaan cu a nunnak haw tuk in a pha bel in man thiam tuk le a maan neih zia a thei haw kul zet hi.No lai caan hi maan anei bel mi le a sunglawi bel mi na hihi.Pathian cu thazaang nei mi le a dawn mi tei ca a it nak ngeng tik cuang hi tin Jere 2:2 ah ciang zet in son hi:-“ Jerusalem aa um mi hem poh tei nel ah hilh un mino na hih lai in linsan tak na hih laih in, a neihdun uh laih aa na it zia cing lelung in.Nellawn ah zui ci a ma, a kua mai bun awng ngawl mi ngam ah vang kei mah zui ci”.

A no laih uh in a nun uh ah thil pakhat um hi.Oh te cu inn laklawh aa um mi zawhngau ham li cu deih saw thei men hung.A khum nak aa a um mi cipuh no cu a tawntai mi cipuh pi sang a thinlung uh la saw hi.Ti cun hennak mun hempoh ah naupang tei ca ngeihsut hak in a tek haw tuk te lau sak hi.Mah ti bang bok in, hawvang lam ah vang a deihbel uh mi ca a ngilzet uh bang in, mino tei a dot haw lai aa a don, a ngah haw mi thil te cu Pathian in na se tak na deih hi.Mi no tei thacah nak, ngaisut nak le ngal han nak te cu Pathian in deih hi.Pathian ca a piak dun haw nak, deih hial nak, nungzui hih nuam nak, soal huat nun a neih haw ten Pathin in deih in phawk lelung hi.Tleilawl,Dawnlahi aa a ngah mi thupha, neih dun laih aa a it nak hi hen phawk leng ing tin Pathian in ti hi.Kum sawmthum kim laih ngawl in neh nak (Awngmin)khawng kul hi.Virgil cun Latin Kabia ngan tu saza ci na hihi. Luther cu a pha ngawl te lep nak ah huai tu hi.Newton vang thilthak, muh nak le zeik nak lam ah huai tu na hi bok hi.Kum kulhluanriat laih ngawl in Herodlus cu Olympic zuam dun nak ah a lai bun ngat mi uk kuah cu a luat in sial khawng a ma, Hannibal cun Spian ngam cu Carthage ngalkap kut nuai ah koih thei hi.Demosthenes cu a kum kul hliangga ten Greek ngam aa sui kaam nei tu hi a ma, Cicero vang Rom ngam a sum zeik minthang zet mi na hihi.Mah ten Rophael cu Julius II nak in a thak in lem leh tuk in sam hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 16

Shakespeare cu kum kulhluangga a hih ten zuklem thiam (Piahzat) tangthu ngan tu hempoh tei lamhuai tu ah na cang hi.Alexander cu kum kul a hih ten Persian ngam pi cu neh a ma, Napoleon le Washington te cu ngal bawi ah koih hi.Plonto cu kum kul a hih ten Socrates hi ngualcam na hi a ma Aristotel cu A kum heisalih a hih ten “ atawng kai nak hi bul pi tin sam haw.Pascal cu a kum heikuah ten kanaan thim tin minthang zet a ma , Bacon vang thusau ngaisung thei, ngaihsut nak sau nei tin a min thang bok hi.Jonathan Edwards le George White Field te cu

thuson thiam hempoh lak pen mintaa hi haw a ma, kum sawmthum a hih haw ten Khrih hi nunpat nak thu cu leihum pi ah than thei haw hi.

Khatlan pen a zo kik leh uh ta le a tek uh caan vang hi ei mu ca a phabel mi huham thapi, a man uh laihtak ana hi bok hi. Kut te can in, hing in kee te vang in pumpi pow zo ngawl in um hi. Ha te vang bo in, mit vang thim in um hi. Beng vang bul a ma (Electronic) Cet bulh in phe seseuh leh thei ma zo hi. Kum tam zo a hih bang in hih bu thei ma, thinlau in sunglam dam ngawl nak phat ngawl nak te na piang hi. Kumtam cu tha colh nak hi.

Mah tak thu son tu pai son mi tuah na se keih hi.

“Na tangval laih in semsua tu thei in, haksat nak in nang a phat laih ngawl in, thinnop bak I mah nei ma zo ing tin na thih laih ngawl in “ (Thus 12:1).

A nau pan laih caan uh te hi Pathian a theih nak tuk uh in hun caan na hi a ma, nunpat nak bek hi ngawl in, A ngam ca na dek tuk in lungput a neih tuk uh hun caan vang na hihi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 17

Dawl lam ten khristian mi tei a bawl theih haw tuk ngawl mi te khi, A tuah bawl theih hi tih a theih haw ten, mino pakhat in tetti a khan ta cun, a khukupi tei ca cun a danglam mi huham thangzaang na hi tuk hi. Mihing ten no laih caan le thinlung khoh nak tuah pumpia in Khrih ngal a do haw ten, kumtam mi a teek sa te thazaang ngah haw hi.

Um tu ten lei naa a deh haw hang a thianglim ngawl mi thinlung tuah ni nikhat ten Khrih ca nung tuk tin ti dun haw. Hauhsak nung ten, a naa deh nak haw pen piinsin lak ceng haw ten, a teek haw ten, Khrih ca pe dun tuk in son haw. Pathian in nuncan mang thawthong tuk phal ma hi. a nunnak uh aa, a phabel mi deih hi. Thukam lun sungah Pathian in a cangkim mi thawi nak bek a deih thu ciangzet in son ama, Mah mi cu tu ni tian danglam ma laih hi. Theithiam thah leng in teek nungten, Cakvak ngawl toh ten Pathian ca ai ta pe dun ngam tuk hung kaw? A mawi mi thil kha ma hi. Pathian hi nget mi cu a phat nak uh bel khi na hi lelung a ma, mah mi cu a no laih caan uh hi na hihi.

Khrih in a phabel deih hi. Tang laih pepan Tuu hempoh lak pe a phabel, Sangvut lak pe a phabel ngen hi. A neih uh te, ngaihsut nak, liatnak, a hih nak uh te pe tuk in Pathian in thinsau zet in ngak leng hi. A neubel mi ca, a nem zet mi it nak cu hei awng tuk ma hi. Ei muh ah a um mi a phabel cu Pathian in ngen hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 18

Khrih cun oh tei ca a phabel pe zo hi. A piak uh mi thinglung cu pomsak a ma, a sunglawi zet mi mawinak, lungdam nak te tuah khuhsak hi. Thazaang ngah in A naa a deh nak uh ah hihen neh nak cangkim ngah tuk in a sam nak cu ngeng dedeuh hi. Lei le van aa a um mi laksawng ngeng bel cu Khrih ah Pathian koih hi. Ei muh ah a um mi, a phabel cu Khrih lakpen a ngah uh mi hi.

Ei muh ah a phabel a tih uh mi tam lei ta maw? Pha no in ngaisung ten nung.

Pathian in anung mi a hawvang cu oh tei sung ah ai tin thun in kross hum ah a nunnak pia kaw? bawi hempoh lak pen Bawi, Leipi a semsua tu cu a khaa zet mi nat nak tuah oh tei a phabel pia hi.

1986 January ni liat ah khristian Matyr in kum 17 mi Ecuator ah a nunnak pia hi. Piter Fleming cu a mah ah a um mi lak pen a phabel mi a no laih caan le a cah nak te na pia hi. A sunglawi mi a tumtah mi cu a laa deih zet mi sang ah phazet in son hi.

Bawipa ka nunnak, ka cah nak venghawng tuah hung ing tin ti hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 19

A tu pe pan na taangthu cu nangman ngan com li tih mi hei pah sin. Hi lei ca ka thinlung pe tuk mang, Mah sang na it nak thu son saw tung: Tha nei mang tin ti dun tuk mang, mah sang na naa kho tik saw tung. Thil pakhat hang leihum ah lau in um tuk mang. Lau nak kee tuah mualhum kai tuk mang: ka tawntaih nak, ka ca ngah nak, ka santaih ngawl nak te hi nang ma ca kha ma hi. Ka thinlung cu a kaang mi vuut koih nak kuang bang, kei teng in ka no laih in lungmuan nak nei thei tuk in, ka sung ah nangmah sunloih nuam nak tuah dim hi. A no laih caan uh te, phano in a man uh

ngawl hang, ngah a ngah uh mi thasait nak, haksat nak cu I mamah tuah thek theih ma hi. Mahtak a veng hawng uh in “ a no laih caan uh hi aitin tuk kaw” Mah le mah thu a dot uh kung hi. Pathian ca a piak dun nuam uh ngawl nak khi na taangthu ah ngan tuk cim maw, Khrih ah na piak dun nak kaw na ngat tuk?

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 20

Kumkhua maan nei mi cih nak

Khristian mino cih nak a zeï litu tei ca, huak cih nak a zeï nak haw pen, a man mi cuun nak a nei ngah haw tuk in, bible a phawk ngilh haw tuk ngawl thu pi zet hi.

Masa bel a theih kul uh mi cu, van a hen uh ten hi lei cih nak te um tuk ma hi. Pathian bek i hempoh thei tu hi. Mah ti bang cih thiam nak vang a malak bek ah um hi. Oh te cu Pathian kha ma hung hi. Pathian lak pen a cung lelung tu tuk hung hi. Mah mi a theih ciang uh bek ten kumkhua a tumtah uh mi te maan nei thei tuk hi.

Van a hen nung uh te vang a zil bet dedeuh tu tuk in bible in son hi. Tehkip nak in (Efi 2:7) ah Pathian hi hehpih nak a ngen zia cu dawl lam bek ten lang tik tuk in Paul in ngan hi. Pathian in pakhatkhat kei a mu tik ta cun, oh ten cawl ngawl no in cung lelung tuk tih nak hi. Saihtan cu Jesuh a piak tuk mi lak khawng thei na ven, Pathian in, zeï theih ngawl mi Khrih hi liat nak cu ciang zet lak tuk hi. Mah mi cu a bo thei ngawl mi mangbangza it nak na hi a ma, a kee bul ah lung a dam zet mi tawngta bang in hilh tuk hi. Mah mi te tuah kalh dun bang in a lanh mi, van a hen uh ten i hempoh thei khawng tuk, tih bang sullam a nei awn mi bible bungcang te um hi. Tehkip nak in Johan in a laikuat bu khat nak sung ah Khrih bang tuk hung tin son hi. I ti bang tih a hi ta vang, mah mi cu huak ngaihsut nak hi ngawl in, sual hah sak nak hang luat in, sual nei ngawl mi a Amah bang tuk tih mi son nuam hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 21

(I Kor 13:12) ah Paul in, a muh ten kei mah a theih haw bang in oh te vang in thei bok tuk hung tin son hi. Mah mi cu van ah nu le pa, U nau pih te thei tuk hung hi tih mi a son nuam nak hi a ma, i hempoh thei tu, Pathian bang tuk tih nak kha ma hi. Ai ta hum ti la semsua tu sang niam saw bawl mi te hi hung a ma, oh tei neih mi cih nak te vang a tawkwawn nei hi.

Oh te cu van ah vang a cuung tu a hih tuk uh thu a pon dun thei uh ta le thu a dot tuk uh mi cu “ van a hen uh ten ai ti bang cih nak, thiam nak nei tukhung kaw? Ti mi na hihi. A phi cu “ Lei zam in van na kai awn laih tak aa na neih mi thei nak hi tin tha pe nuam ing. Cih, Thiamnak khattoh theih nak cu um leng hi.

Mi paingthak te cu ciangzet in theih dun theih hi. Mah mi te cun van a hen uh ten micip, mi thiam hih nuam nak hang ai tin nung kul kaw tih mi thei tik hi. Noh tei tumtahnak cu tikpan thiamnak, lai cun nak, nei ngan zi thiam tuk in hi thei men hi. Mah mi na tumtha nak te cu ngah thei men uh ci. Mahnaven mah ti bang te hang van ah maan nei ni maw?, Mah ti bang te cu vanlam tuah peh dun in a zoh uh ten i mah ngawl mi na hihi. Mah mi sang Pathian tuah nung in a deih nak bawl cu maan nei saw hi. Thuthangpha cu kumkhua a zin aa amaan tuk uh bel mi saw hi. Van ah vang bible deih nak bang um tuk hung hi.” Lei le van a kho ngawl ta vang ka awn kaam kho tuk hi”. Saam lai ngan tu in:-

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 22

“Bawipa na awn kaam cu van ah kho leng hi” tin ngan hi. Bible bung a luat aa a ciat uh mi le a muh uh mi te bang in bible pen a cun uh mi hempoh te cu hun dawlta ca maan a neizia lang tik hi.

Van hen ten bang ten khawng tuk hung tin ngaihsut nak cu bible tuah lem dun ma hi. Bible hi son mi cu sual nei tu tei sual man cawhkuan a bang ve ngawl bang in um tute vang a bangve ngawl mi laksawng piak nak um tuk hi.

Van ah nghawng lungdam ten tuk na ve hung, midang te cu, midang te sang lungdam saw haw tuk hi. Jesuh in ei muh te laksawng a piak dan tuk cu bible mang in a muh ten eizah tak in keimah thei haw kaw tih mi hi tuk hi. Um tu hempoh tei kkuat cu dim tuk hi, mah naven mi dang tei kkuat cu, midang tei kkuat sang ngeng saw tuk hi. Oh te cu a naa a deh nak uh bang pe tuk

hi.Mah ti bang te hang mi tampi ten Kaawlik, tindaan te kai li haw. Mah naven hi ti bang cih nak te cu a thu pi bel mi kha ma hi.Hi bang te cu lei min than nak, Pumcawm nak bek ah man theih hi.Khrih a thei tuk uh mi le a neih tuk uh bel mi hi.Pathian deih nak ze ngawl in, leicuh thiam nak bek deih cu ngaihthiam theih ngawl mi na hihi. Mah ti bang lamzin zui nak cu sil hang hi tin mah mi ni ten thei dun tuk hung hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 23

Van hum pen a cang kim mi cih nak, theihnak cu ei muh ah a um ma ta le, Khrih deih nak bawl tu a hih uh ngawl bang in van ah ken tuk neituk ma hung hi.Mah tak a tu pe pan a ngallin uh kul hi.Van ah man thei tuk ngawl mi leihum cih thiam nak cun nak ah a nunnak uh mangtuk ngawl toh in ngal lin kul hi.Lei hum degree te cu a kul nak no ah bek man thiam kul hi.Hi leihum ah a maan nei mi Pathian naa dek in a man dun uh kul hi. Pathian deih nak bang a zui zo tu hi tuk in a zuam uh kul hi.

Van hum ah vang khantoh nak tih mi um tuk hi. Mah mi tuah a seng mi thil te cu lei pen a cuun ham uh kul hi.Hun dawl ta ca a lungdam nak tuk uh in a tu a deh nak uh tuah seng dung hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 24

Namailam ca Nangman Teng ci

Na mailam ca nangman teng ca tih mi na theih ten lau in, mangbang in um cim, na deih nak bang in hi lei ah ngah thei men ci.Na deih nak a na se leita hang ngah thei men ci.Mah mi te cu thupi zet in ngaisung in a theih uh kul hi. Zing ten na tum nak tuk kongkaa tawh cu nangma kut ah um hi.

Pathian cu Solomon nel ah ai deih cim tin a dot mi phawk bok tuk in up nak nei ing.Solomon cun cih nak ngen a ma, Pathian in a nget mi le hausak sunloih nak, kumsau nak te pebet hi.

Mah ti bang bok in Pathian in mi hempoh nel ah na deih uh mi ngen un, pe tung tin ti hi.Lord Rose Berry cu mino a hih bang bok in tumtah mi pathum nei ing tin son hi:

- 1.Derby neh nuam ing
 - 2.Milian pai canu huai nuam ing
 - 3.Vuanci chuk dek nuam ing tin ti hi.
- Kum tam pi laih cawng in Chicago a mino pa cu a zau nak el ah khukdin in (Saam 145:19) aa Pathian thukam bang in, a nuailam aa a deih nak te ngen hi;-
- 1.Bible tampi a luat ngah thei tuk in
 - 2.Lai tampi ngan in zem suak theih nak tuk
 - 3.Mah mi lai cu Pathian naa dek tut e, maan ngawl piak theih nak tuk
 - 4.Nunpat nak thuson thiam tuk in
 - 5Um tu tei hawvang khantoh theih nak tuk in, thazaang piak nak lai tampi ngatzawh theih nak tuk in .

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 25

Tom Olson a thei tu hem poh ten, a man ngawl mi bible luat nak a neih thu cu thei ten haw.A thuson mi le a hih nak in, mi tei phat nak in na mang li hi. A lai cu mino hempoh ten nei haw hi.” A muh tei mai lam cu kuatlat in um leng hi. Mah tibang a man ngawl mi lai suah nak te hang a mailam uh ca lau huai zet hi.

Thik huan nak pen thik tui cu luang a ma

Thil pakhat sung ah thun in, a dap ten sobul tuah pungsan bawl haw.Mah ti bang bok in mino te vang thazaang aneih haw laih khi a thei dun haw en, huncaan te maan nei ngawl in mang thawthong ngam haw tuk ma hi.

Pha no ngai sung in thu bawhcat nak a nei tu te ca, tui hi taih mi bang, taih nak ah beihno aa a tel kawkawi thei mi pathum um hi.Mi bawngpha pa tin ti dun haw.A muh te cu a sia mi, a bo

mi hi haw hi.deih ten nak cu a mun bawl haw a ma, a ten haw mi cun tui hi taih mi bang, taih nak pawpoh ah tel kawkwaw haw hi.

Mino ten a mu din mun le maan son theih ngawl mi deihten nak pen cip haw toh en pha hi.Kul le sap mi te vang a tawkw le zawn thei kul hi.Mah tak a deih ten nak haw te cu a maan mi hi tuk in ngal lin nak piak kul haw hi.

Pathian in “ na nunnak ca na kul na sap mi ei kaw” tin a dong en ai tin ti tuk kam? Phano in ngaisung in, Pathian in nangmah dong li hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 26

Tum tah nak: Cihneck (or) a dang

Na nunnak ca na tumtah mi ai kaw? A thi nung uh minit panga a ngei ten a ngah tuk uh mi laksawng ca ai ti bang te bawl in dek en pha tuk kaw? A hun caan uh te a thiam nak uh te le neih le lam te a zin aa mang tuk maw ai bawl en pha tuk kaw? Pakhat nak ah hauhsak nak cu Khristian pakhat ca a kul mi goal hi tin ti teh nung.

1. Mah mi cu Pathian in kham a ma (Mtt 6:19) mah ti bang in nuncan siat suah nak (or) mi that bang a soal mi hi tin ti hi.
2. Hauhsak nak cu hawvang nun siatsuah tu hi(Mk 10 :23, 24).
3. Hauhsak nak cu mizol thei hi (Mk 4:19) A pha mi bang naven thamthong le peih hi.
4. Oh tei ca a phabel mi teh kip nak, Jesuh cu mi ca ngah no in um hi (II Kor 8: 9) A man kei cu ka bawipa sang niam saw ing tin ti lelung hi (Mtt 10: 24, 25).
5. Hauhsak nak cu van ah ken theih ma hi (II Kor 4:18).
6. Um tu pakhat cu hi leihum a kulsap mi le haksat nak te theithah leng in ai ta hauhsa zet in um leng nuam tuk nge? Tih mi ngeihsut nak thuthup nei hi.

Ontario thuthang lai ah hi tin ngan haw;-

Listowel aa a thi tu John Livingstone cu a thih ten Ontiria ngam ah a lian bel mi hi.A inn le lo maan cu Dawlla 500,000 maan hi.a nunnak cu dawlla 500,000 tuah in aamahkhan nak bawl hi.a mah cu Sakawhtalan miphun, Pathian thuthangpha son thiam David Livingstone hi nau na hi hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK- 27

Hi tei Unau nih cu a mu ngam aa inn ah a um haw laih in, mailam ca thubawh cat nak nei haw, Johan in” Canada ah haw in sumdawng tung tin tul ta hi.David cun a nunnak Khrih ah ap in Africa aa umngawl tu tei lak ah hawh in thuthangpha son tuk in a nunnak cu Khrih ah pia hi. Leihum muh dan ah cun John cu micip lawh a ma, David cun sil lawh bang in lang hi.Mah naven lei zoh dan cun khaw la mu ban ma hi.John cu a naadeh nak ah awngmin zet in, hausa zet in um naven, David cu Africa ah hampa buk no sung pen thi naven Kumsawmnga, sawmsalih ten John hi miin cu pai in tham thong ta hi. Mahnaven david Livingstone hi miin cu tu ni tian leihum pi in haithei ma laih hi.

Mah hang hauhsak nak cu a ngeng zet mi soal nak hi.

Minthan nuam nak vang hi soal nak hi.Mihing ten miin than nak, neh tu hi in a cuangcung ah um nuam haw.

Mihekkhat cun hih nak sang te ngah nuam nak hang, sumdawn nak, thila pha le sia ngaisung ngawl in na ze li haw hi.Mah mi ca cun a neih haw hempoh te vang mangkhawng haw. Leihum cih thiam nak cu a bia in bia haw hi.Pathian in,” Nun nopnak ze nuam cim?Zei pah sin” (Jere 45:5) tin ti naven a muh ten minthannak cu tawp ni nei ngawl in ze haw.

Hek khat te cun ummaih nak tuah ze haw. Daan nuai ah um in nase tak cuung haw hi.Minthan nak a deih haw hang haksat nak te lungdam zet in thuak haw. Mah nungten zuam dun nak ah laksawng ngah tuk in nase zet in tuamlawm dun haw hi.Mahnaven bible hi so mi cu “Mihing tei cahnak cu pathian in kin ma hi”(Saam 147:10) tin son hi.Pathian cu ummaih nak lam ah thape tu kha ma hi.”Taksa pumpi dam nak tuk in a zil cu pha naven, hawvang ca in zil mi hempoh cu phakhawng hi” (I Tim 4:8).

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 28

Minthan nak tacik cu huaktuah,ngaihsut nak, laa sak nak le ummaih nak te buah na ze tek haw.Mahnaven van ngam ah man theih ma hi.Khristian oh ten maan nei ngawl aa a um thawthong nak uh te cu kaam buah son theih ngawl mi thinnat nak hi.

Hekhat leleu cun mah le mah bop dun nak in a miat ze haw a ma, neinganzi or mihaksa te bop nak le miphun khan tohna tin dek li haw. A muh te cu a hum lam aa a son sa uh mi te sangphasaw deuh bang awn haw naven, mipi ca tin dek li bang haw naven a mu ta ngeh in tawp hi.Mi pakhat a bawm nuam ngangai uh ta le sunglam le pualam ah a bop theih uh kul hi.Mihing pakhat le pakhat it dun ngangai thei tuk cun Khrih buah bek ten cang thei hi.

Mah bek ten a nun man maan nei tukhi.Mihing tei zuam nak maan neih ngawl zia mu thiam tuk hung hi.Mah tak tisa buah a peh dun mi hempoh te cu sullam nei ngawl mi ngeh na hihi.A caan uh lonsak tu fang na hi haw hi.A muh tei man cu a laang sung no bek hi.Ngam panih ca a nung tu, um tu, khristian tei tumtah nak cu cangkim thei awng ma hi.

Ngam panih ca anung tu cu maan nei haw ma hi.A tu ca le dawh ta ca ngam panih sung pen pakhat cu ngei phat ma hi, pakhat saw cu kumkhua in kho hi. A tu aa a nunnak uh hi khat lam ah ai um kaw? Thih nak bek um hi.A tu a bawh uh mi te cu,ei mu ca in kumkhua tih mi buah peh dun in dek hung hi.Mah ti bang te ka mu ban ma ta le ka nunnak ca in i mamah phia laih ing tih nak hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 29

William Kelly cu Britist ngam a minthang zet mi bible thiam tawngta na hi a ma,a mah cawm tute cu Pathian min phat nak tuk in cawm fuh zet haw hi. Kelly cu a unau pa cu Dublin ah Trinity bible tawng phuan tuk in nabawm hi, Mah mi tawng ah Pamohkhah dek hi.a deh pih ten Kelly in lamhuai in tawng le a ma min than nak tuk in bawh tik haw hi.Kelly in mah tibang te a deih ngawl tak mangbang zet haw.a mu lak pen pakhat pa cu thinuuk zet in “ Mah naven Kelly hi ngam ah minthan nak cu deih kuh em leng si me mah a maw tin ti hi.Mahten Kelly in i lai tawh ngam ee “ tin don leh bok hi.

Mah hi, mailam ca a ngaihsut nak uh pen thu dot nak a um mi cu i lai tawh ngam nge? Tih mi na hihi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 30

Nunnak hi tik mi naadeh

Thindai no in mailam ca thil pathum a ngaihsut uh kul hi.

1. Pathian ca deh tuk mi naa
2. Mihing le mihing lak lawh aa leiba
3. A pha bel mi co ngah nak

Himi pathum tel ngawl aa a nung tu cu a nun tuan ah nopnak mu awng tuk ma hi.

Na Pathian

Pathian pakhat nak! Pathian cu oh te semsuah tu hi naven saal bang in nang le kei ca haksat nak te thuak in ,oh tei nunpan tu a can nak san cu- oh te a lak pen tai leh thei tuk ngawl toh in a it nak khau buah a ken nuam hang hi.

- 1.Pathian in heh pih nak ngengpi buah, kei maca thi tuk in a capa hah suk hi.
- 2.A sunglawi mi nunpan tu Jesuh cu, a nawngkai mi leihum ah, thasiah mi nei ngawl in tolh hi.
- 3.Ka hawvang pantuk in,haksat nak thuak in ka ca a thisan luan hi.
- 4.A thi tu cu mi thawthong kha ma hi, lei le van semsuah tu Bawi hi.
- 5.A ngal ka hih laih in ka ca thi hi.\
- 6.A thuak nak ngeng leita hi,Mihing huak in ban ma hi.
- 7.Sual saal pen luat tuk in, A thisan buah kei maannei tik hi.
- 8.Ka siangpahrang le ka Bawipa hi tuk in thi hi.

Hi mi thu cu mi hek khat tei ca maannei ngawl ah can sak beih no hi. Mahnaven a thiltih theih nak a vaak nak buah mi a det ten lau in um hung hi.Hawvang mit a vak tik uh kul hi.

Ka ca a bawl khawng celh ten
Ka phat nak bel piak tuk sang, a neusaw piak tuk um ma hi
Ka nunnak venghawng tuah a ca nung tung
Ka ca a bawl khawng celh ten.

Betty Daasvand

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 31

Khrih in oh te lei zo a hi ta cun, eimuh le eimuh seng dun leh ma zo hung, Khrih in oh te nei zo hi. Mah mi tuah pehdun in Paul in hi tin ngan hi:-

“Mi pakhat cu mihempoh ca thi a ma, mah mi athih nak sung ah a kuakua vang tel khawng hi, tih a theih uh ten Khrih hi it nak in oh te uk hi. Khrih cu venghawng ca a thih tak, a kuakua hi hen mai bulpak ca nun theih ma zo hi; a mu ca thi in a nung leh tu pai ca bek in a nun haw kul hi” (II Kor 14:15).

Maica hi ngawl, a maca hi hung hi. C.T Stud in hitin tawpnak bawl hi.

Ka ca in Jesuh a thih thu thei leng na vang, kei ma ca hi tih mi ciang dun mang hi, mahtak mai ca bek in nung thei mang, tennak tih mi cu, tanleh tih nak hi ama, kei cu nguca, damiah hi navang (or) a ca pia dun navang mah mi te cu a mah neih nuamnak thawthong na hihi. Ka ca Khrih athih thu ka theih ten, i hempoh cu Khrih ca hi ti tuk in thilhaksa um hi.

Isaac Watts in hi tin ngan bok hi:-

Hi thil hempoh te hi, keimata khawng na hihi, a hi ca in apiak dun nak ngeng laita hi. A lamdang a it nak, ka hawvang, ka nunnak nak te pe bok tuk in ngen hi.

Count Zinzendorf vang in tin ngan bok hi,” Ka deihbhel mi Pathian pe thei mang” tin ti hi. Uganda pen Pilkington in “a mah cu ka siangpahrang a hi ta cun i hempoh neih theih nak keimah ah um hi tin son hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 32

A tulan kumtampi ah Pathian naadek Mr. T.E Wilson in Angola aa um mipi tei nel ah thu a son laih in, a thungai tu lak pen mi ngengzet pai el ah lauzet in a khung tu naupang pa cu mu hi, Mah mi pa a phetsial ten lauzet in um lelung hi. Khawm celh ten thuson tu pan saal le a bawipai thu phawk leh vut in, nau pang no cu lei tuk in ngen hi. Maan tampi ngen dun haw naven lei dun thei buang haw. Thuthangpha son tu pa cu a lei mi saal tuah pin haw aa, naupang pan a pu lun a lau bang in keimah lau hi tih thei hi, Inn a hen haw ten munkhat ah khungngel haw a ma” ka capa tu ni penpan ka ta hi zo ci, mah naven a tu penpan na bawl nuam mi bawl thei ci, luat nak pe ing hi tin ti hi. Na khua le ngam ah na pin nuam ta le pin thei ci, ka inn ah na um nuam ta um thei ci tin ti hi. Saal cun a pu thuson mi a theihthiam tak lungdam in a hitui luang thah in ka bawipa na saal ah kumkhua um nang tin ti leh bok hi.

Hi mi sang ot tuk dang nei ma zo hi. Oh te vang Khrih nel ah “Bawipa kumkhua in na saal ah kei bawl in” a tih bok uh kul hi. A kut uh te, a kee uh te, a aw uh le cih nak venghawng Pathian kut ah um hi.

Thisan luan in ka ca thi hi, a tu pe pan a ca nung tung.

Pathian hehpih nak in a thuneih nak nuai ah a naa dek tu tuk in samli hi. Nun pum venghawng piak dun nak cu a sunglawi bel mi hi (Rm 12:1-2).

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 33

Na inn nel

Naa deh tuk a nei uh mi cu a inn nel uh tei lak ah na hihi. Umtu pakhat in a ma ca bek a ngaihsut tuk kha ma hi. I ta hum tita le mi hempoh tei nel tuanvo nei hung hi,” mi cip le misil tei nel ah hi hen “(Rn 1:4).” Nunpat nak thu a son uh ngawl ten mui cu um ma hi “ (II Kor 9:16) tin a pai mi hawvang ca a deh uh kul hi.

Mahtak a nuai lam aa bang in ngaihsut ciang nak a nei uh ma ta cun, um tu a nunnak uh ah khawkhan dan thiamtuk ma hung hi.

1. Leipi cu sia li zo hi.

Nisial a thawngthawng in hawvang pai te cu, Khrih thei ngawl in sual khuksung ah thi haw.

2.Nunpat nak ngah tu te cu a nop zet mi vanngam in ngak leng hi.Khristian hempoh in nazi pakhat hawng bek hell ngam thu a ngaisung uh en pha hi, sikdun nak, a thim zia, a hakzia, unau sungkhat, ngualcam pihte, inn nen te, Mah laih mun aa a hawh haw tuk cu ngaisut zet kul hi. Khristian min pu menfang hi ngawl in ngalpih tak mi khristian a hih uh kul hi.

3.Nunpatnak cua sual mi a hi ta cun, zam loli tuk hung hi. Mahnaven aman, adik mi a hi ta cun lei hum a nunnak uh a bo tian phuang tuk hung hi.Khensa natnak dam tik dan thei naven, sum le pai a nei ngawl tu a bop uh ngawl hang mithat tuah bangten hi.Mah ti bang bok in hawvang damngawl te dam tik dan tuk thei na ve hung, a hilh uh ngawl khi, mi hawvang that tuah bang ten hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 34

4.Santhak mi te cu, santhak khirstian mipiangthak te bek in nol thei haw tuk hi.Mahtak a naadeh uh cu mitei hum ah sel thei ma hung hi.

5.Tik mi bang in,a naa uh theithiam in a deh tuk uh mi hi(Mtt 28:19-20).Thisan a bang mi angki silh in ngalhang zet in vanngam tian hawh ngam nung maw?

6.A muh uh mi mihing te cu nunpan tu ca in sui lukhu bang in maan nei hi, Mah tak a it uh kul hi, Pathian ca ngalhan nak tuah dek tu tuk te hung hi.A bawl uh ma te le pakhat le pakhat hum aa a bawl dun tuk uh mi naa pelh hung hi.

Nangmah le Nangmah

Dawl ta bel ten mailam ca a tumtah uh mi te khi lak theih tuk in a zuam uh kul hi.Vuk le vik tin zoh ten mai ca dek bang na ve hung, ei mu ca in dek kha ma hung hi.I ta hum ti tale Pathian in a ma ca tuk in a pha bel ah cangtik nuam hi, a it nak tuah lem a tih nak bang nung tuk a deih hang hi.

A tu ca hihen, mailam ca hihen mai ca bek in ai tin dek thei tuk hung nge?Um tu mino ten a nuailam a ta te nase zet in ngaisung hawhen.

1. Hawvang nunnak na ngah theih nak tuk in,a tu na nun can cu pai thei hi.
2. A taksa nun uh cu dawlbek kha ma hi, kumkhua ca a ziin ah mang tih nak hi.Caan dawl ta ca ti in daan len lelung hung tih nak hi.
3. Na thih nung ten nung bet thei tuk in a tu pe pan khuakhang thei ci.F.W Boreham in “ mi pakhat cu a khan ah a zau laih in naa dek tuk in thu pe dun thei hi tin ngan hi.
4. Nikhatkhat ten Khrih hi thukhen nak maiah ding leh tuk hung hi. Ai mi sontuk nei tuk hung kaw? Pathian ca a piak dun nak bek son khuan um tuk hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 35

5. Kut lawng in a hung tu tei ca cun ti leuhloh in um haw bel tuk tin muanmawh nak um hi.

Kut thacang in hawh tung maw

Nunpan tu a tawh ten

Nikhat no hei a ca dek ngawl in

A kee bul ah mah ken mi nei ngawl in

Kut thacang in hawh tung maw

Nunpan tu cu hi tin maw a tawh?

A sunloih nak tuk in, hawvang pakhat mah keng ngawl in

Kut thacang in maw ka hawh tuk?- C.C. Luther

6.Thektheih ngawl mi Pathian hi pahcawi nak cu can tuk cim?A tu le mai lam ca a phabel a deh tuk uh mi um sun cu Pathian deih nak bang nuntut bek na hihi.

A tumtah uh mi le, ei muh le ei muh a zoh dun uh kul hi:

1.A ca ka deh nak hi theih sak uh cim?

2.Ka leiba luh sak toh maw?

3.A muh ten a tu le van ah,thil picang zet pe thei haw ni maw?

A Thu tiap nak bang a um haw ma ta le, maan a nei ngawl mi hi haw a ma vawk khawng kul hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 36

A sunglawi zet mi pumpiak nak

Um tu ten Pathian dei nak bawl tuk le, inn nel tei hum ah naadek tuk in taavuan nei hung tih thu cu masa lam ah zo zo hung hi. Pathian nel ah , aten nak le a semsua nak te hang tin Pathian thu cu a inn nel tei lak ah na hilh haw. Manaven Khrih tel ngawl mi hilh nak cu maan nei ngawl a hih tak thanthong tuk hi, a muh te vang Khrih hi thu khen nak mai ah ding leh bok haw tuk a ma, a nundan hawte vang cek kik in um tuk hi.

Um tu ten hi mi naa pathum cu ai tin dek kim thei haw tuk kaw? Maica bek ngaisung in a nung ta cun, a tu pe pan siat lam pan tuk a ma, ni dawlt a ca ah vang maan nei haw tuk ma hi. Hi naa hi maica bek ngaihsut nak hi maw?

Nunpatnak tel ngawl in inn nel tei lak ah thilpha a bawl ta veng, mah mi cu Khrih hi dei nak kha ma hi. I ta hum tita le mi pakhat hi a kul bel mi cu Khrih na hi a ma, Khrih tel ngawl cun kumkhua a sia tuk mi ngeh hi.

Pathian ah a pe dun khawng uh ta cun thilsual bawl thei tuk ma toh hung hi. I ta hum tita le Pathian a dei tu cu nunpat nak hang, mibop nuam nak nei a ma, a tu a nun ah lungdamnak nei a ma, hun dawl ta ah vang laksawng tampi la bet tuk laih hi.

Mah hang in nehnak a co tu um tu tei thuthup cu, Pathian ah nunnak pumpi venghawng pe tu tei nun ah mu thei hung hi.

Nunnak tuk in a thupi bel mi a theih ngawl zia a theih dun nak pen pan hi. Mahtibang lungput cu Jeremiah in hi tin son hi.” Maw Bawipa, mihing cu mai nunnak uk thei tu um haw ma, mai nunnak hum ah thu nei tu vang um haw ma, tin thei ing” (10:23).

Thungai in eimuh ah hial nak a um ta cun, Pathian hi a pha bel hi tuk in Pathian ah a phabel mi ngaisut nak um tih vang thei hi, dei, hial nak a nei ma ta cun a phabel panih nak (or) a phabel pathum nak mah ma ta le a dang a phabel mi nei tin ngaihsut nak um hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 37

Nunpum venghawng pe tuk in Pathian in phut hi. Piak dun nak nun a tih uh ten nunvenghawng, hawvang venghawng, nunnak, taksa pumpi venghawng piak nak cu hihi. Ei muh ah a um mi hempoh pia tih nak hi. Pathian mai ah phah niam dun tih nak hi.

Betty Stan in Martyr a thih laih ngawl kumkua ah in, a sunglawi zet mi piak dun nak bawl hi. A bible sung ah hi tin ngan hi:-

Bawipa, ka ngaihsutnak, ka khawkhan nak, ka deihnak venghawng, ngaihsut nakle tumtah nak te zam in, na dei nak cu ka nunnak tuk in pom ing. Keimah le keimah, ka nun nak, ka I hem poh cu kumkhua in na ta hi. Kangualcamkimpit te vang na kut ah ap ing. Ka dei mi ngualcam pih te cu ka thin sung ah panih nak bek hi haw hi. Na hawvang tuah kei dim tik in. Ka nunnak mang in na, na dei nak kim tik in. A tu ka nun cu Khrih hi.

Yale pen Borden vang a nun venghawng a piak dun nak cu, huak nat nak tuah a thih laih ngawl in Izip ngam pen Tuluk ngam ah nunpat nak thu hilh tuk ina hawh laih in na hihi.

Bawipa kanun nak tuah a pehdun mi hempoh na mai ah phah khawng ing .Ka sung ah nangmah mun pia ing. Na dei nak bang kei lem inna, mangzal in. Na hawvangthianglim hi thu nei nak cu keimah ah a um hang ka lung dam ing.

Munnop zet mi nisua nak lam aa paakhuan pen, ngingzet in a thang mi kah aw cu” Ka dei nak hi ngawl Bawipa na dei nak bang hi ta hen” ti mi na hihi.

Pathian nei tu cu hawvang lam khan toh nak nun nei kul hi. A dei nak uh te a canngam uh kul hi, a mawi mi nunnak le a cangkim mi thawi nak pe thah aa, a ot tuk uh mi cu :- Bawipa na dei nak ah hawh tung, Na bawl nuam mi bang in hi ta hen.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 38

Sul lam nei ngawl in a nung pang uh ta le, a hum lam a thu te nei thei tuk in a zuam uh kul hi. Um tu ten nunnak piak dun nak a nei lelung uh kul hi. A mah cu pathian in saal bang in a it nak

buah a ken thu thei cop tuk a ma, a Bawipai thu piak mi cu cat ngawl in zui tuk hi. Nunnak pumlum in Khrih thu neih nak ah a um tuk uh thu pi zet hi.

Mah nung ten ai hial nak nei tuk kaw? Taksathek dunnaktih bang te co ni maw? Ngam ngawl nak, Lau nak te nei ni maw? Van ah mei pituah danglam nak co ni maw? Thil lam ah muhsak naktih bang um maw? Pathian in a piakdun nak uh cu a nung mi thawi nak bang inpomsak hi tih mi up nak neih tuk thupi saw hi. Sual ca dinmun pen, Pathian a belh uh ten ohte luan hi tin a theih uh nak khi na hihi. Manhang mihing ten mah le mah thawi nak bang in Pathian a naih uh ten, pom sak hi tih mi a up uh kul hi.

Mah nung ten thin nau nak te heng lok hi. A nunnak uh le a caan uh cu a mah kel ni in hel tuk him mi hi. Nisial bawl le deh mi te vang ciat tuk hung (or) saal thawthong bang a ngaisut can vang um tuk hi. Mahnaven, nunap in a zui uh mi lamzin cu haiten ma nung. Thil neuno hum ah na muanhuai bang in, a thu thup te thei bet dedeuh tuk ci. Mah ti bang te cu a tawh tuk uh mi him hi. Na bawl theih awng ngawl mi te bawl thei tuk ci a ma, na khan toh zia vang mu dun thei tuk ci. Ti cun Pathian lam huaih nak cu a kul nak bang thei thei nave hung, a bo sa mi kum sial ah na piak dun nak te ngaisut kik leh ten, Pathian hi lamhuaih nak cu maan aneih zia thei thei tuk ci.

Mah mi cu caan ngei pi ngak nak, thuak nak, ngah nak; a phabel a deh nak hempoh tel khawng tuk hi. Mahnaven mah mi te cu oh tei ca a kul teteng mi thil te na hihi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 39

Nungtolh nak ngal, a liam sa mi ngaisut kik nak ngal te um le leng hi. Um tu pakhat in a mileng khaan pang hum ah a thu ken mi ngan hi: “Bawipa i tibang tih hi ta vang nang ma ca ing hi”. Mahnaven, veikhat cu mah mi a lai cu la in, vawk hi. A maan ngeng leita hi, oh te cu a thekthei ngawl mi nun piak dun nak bawl tu tuk te hi hung a ma, nungram zo thah aa lei alet tu hempoh cu Pathian uk nak buah tak ma hi (Lk 9:62).

Nun a pe dun tu hi nun ah ai tin kim heng thei na ven, sik leh tih mi um awng ma hi. Borden in, nunnak ca in a val um ma hi, hah zau nun um ma, mah mi cu pum ape tu ngangai tei nun na hihi.

A tu pepan mah ti bang nun nei thei tuk in zuam ten nung. A nuailam a thu dot nak te cu ngal hang zet in don ten nung.

A sunglawi mi nun pumlum piak dun nak nei cim?

Pathian ah a um mi nun, nunmawi nei tuk in zuam awng cim?

Nun pan tu hi ca, Naa sunglawi thawinak pe awng cim?

Hawh nah ngawl nak mun nei cim?

Na hih nak pai tuk lau hang, Pathian sam nak el awng cim?

Ngalhang cim? - Nun pumlum - Khrih lak ap tuk in hawh awng ngawl mi ngam ah um ngam ni cim?

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 40

Nunnak ca naa deh nak thupi zia

Khrih lak ah nun pumlum ap dun nak a zoh celh uh ten, pakhatkhat in, ngawl theih ngawl in, el nak buah, “ I leh bang leh nuntut thu pi ma maw? Tin ti dun hi. Mah ti bang din mun tei ngahsuah mi cu:-

1. Aiai heng hen nunnak thu pi saw,
2. Khrih ah pum a pe dun tute cu, eih le in, selh le cen ca bek in a caan haw bo tuk phal haw ma hi.
3. Naa pha dek ngawl in Pathian nel ah a piakdun laih uh in haksat nak ngengpi heng thei hi.

Mah ti bang ngaisut nak cu a sual mi hi, I ta hum tita le pakhat nak ah mai ca, mai nunnak bek kha ma hi. Khrih ah a nung tut e cu hawh tuk can le bawl tuk mi teng awng haw ma hi. Pathian hi deih nak bang nun tuk hi thupi ah koih saw haw hi. Caan a kim lansung ngalling le kho zet a a nun uh kul hi. I ta hum tita le um tu hem poh cu ei tuk laih can ah hi

hen, naadek lelung tuk hi. Hek khat ca cun a zung (Office)haw cu Pathian naa deh nakti haw, Hek khat cu Africa sakhaw mipha tei nel ah tetti khan haw ama, hekkhat leh cun America ah tettikhan haw. Dawl tabel ten, himi tei bawlsual mi cu Khrih ah ap dun tu ing ti mi a hai haw mi khi na hihi.

A ngam le a fel nak ze ma sa un na, i hempoh pe bet tuk hi (Mtt 6:33). Mahnaven a ngaisut nak uh te hi mi bungcang sihsan thiam tuk in, um tu ten a pum cawm dun nak uh cu Pathian lam hek in a khawkhan thiam uh kul hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 41

1. Masa bel in, mihing cu naadek in pumcawm dun tuk in Pathian khawkhan mi hi. Na cal pen khawum tul in pum cawm tuk ci (Gen 3:19) Niluk sung ah na naa te dekhawng in (Exo 20:9). Thazawng te cu an ei pah suh hen (II Thess 3:10). Naadek tuk in zahcak tuk kha ma hi. Naa cu Pathianlak pen a heng mi hi.

2. Um tu ten ai tibang naa dek en pha tuk kaw? Pathian thu tuah a kaih mi naa a ze uh kul hi. Hawvang nunnak tuah peh dun mi a hih tak, a deh tuk uh mi ciangzet a theih uh kul hi.

3. A mun a zil in naa a deh uh hi thil pha hi. A thu pi bel mi cu Pathian tuah a dek thei uh en pahbel hi. Hi mi tuah peh dun in up nak kho nei ngawl hei hi thei ci. Pathian ah a pe dun ngangai ngawl tu cun, i ti bang mun a hi ta vanghawh nap tuk hi.

4. Lei hum naa tuah peh dun in, ” naadeh ” le “ a sunglawi mi naa ” a khen nak cu bible tuah keih dun le keih dun ngawl tih mi hihi. Pathian sunloih in a um theih nak tuk inn i hempoh cu a maan nei mi naa ngeah na hihi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 42

5. A deh nak uh mi naa tuah peh dun in Pathian lam hek in a ze uh ten a ngal lin tuk uh mi cu, Pathian in mihing te mihing a hih haw nak bang naa pia hitih a theih uh kul hi. Mah mi in a mizia uh lang tik hi.

6. Um tu pakhat cu, Pathian in a muan tak ngawl mi naa dek tuk in tik tuk ma hi. Um tu ten lei aa a thianglim ngawl mi ah buai tuk kha ma hi.

7. A hei uh tuk ngawl mi cu, a nunnak uh ca naadeh nak hi a thupi bel mi kha ma hi. Dawl table na hi saw hi. Carey in minthan nak co hi. A naa deh mi a dot haw ten, Carey cun thuthangpha son ngah tuk in Keedam khui ing tin don hi. Nun a pe dun ngangai ta cun keedam sia bawltah vang Pathian sunglawi thei hi.

Mah ti bang bok in dawl tam pi nei tu John Wanamakex tuah peh dun in hi tin son haw. Sunday school naa na deh laih in i zah tak in buai kam? tin dong haw. Sunday school hih cu ka naa deh toh hi tin don hi. A dang te cu deh thawthong poh hi tin don hi. A tu laih ngawl kum sawmnga panga ah Pathian thu kam a hi mi “ a ngam le a fel nak ze ma sa un na, thildang pebet tuk hi “ tih mi cu len top ing tin don hi.

NA MAILAM CA NGAIHSUT NAK - 43

Hi mi hi a heituk uh ngawl mi thil thupi zet hi. Pathian hehpih nak cu masa lelung hi. Naa deh nak cu panih nak poh hi. Naa deh nak lam ah a piak dun deuh uh ten buai nak heng dedeuh hi. Kohhran hih nak in heng thei hi. caan vang a val in mang tik hi. Pathiannaah deh nakkham hi. A son uh bang in a phi cuum tu tei lo co haw tuk mi lak pen zol tawk hi. Jowett in kei cu i ma cang mang mah na ven ” company ah tuan vo nei ing. ” Mi kut nuai ah na cu dek in, a thu pi bel saw cu caan ing.

8. Na dek cu pa nih nak a tih uh ten, dek ngawl in, ei le in ze ngawl in um tuk tih nak kha ma hi. Pathian lam hek in naa deh thiam tuk uh thu pi hi. Pathian ca ten a pu tei ca minit sawmluk sung na dek haw hen. Kin mawh thil a um hei in, a pelh tuk mi kha ma hi. A mah le mah cawm dun in a deh tuk mi saw hi.

Um tu tei ca theih thiam hak zet pakhat leh cu, Pathian ca a piak dun nak can khi, lei a a pu in siatsuah hi. Mihing in hi ti bang can te Pathian a kih zah thiam uh ta le Pathian vang in cawi sang leh bok tuk a ma, Naa deh tek kul can um tuk na ven phal tuk ma hi.

NA MAILAM CA NGAIH SUT NAK - 44

9. A pialh tuk uh mi cu, um ngawl tu tei bawl tuk mi ah, caan a man nak uh khi hi. Jesuh in Mithi cu mi thi in phum ta hen, nang cu hawh in na Pathian uk nak thu son in tin ti hi (1k9:60). Mithi cu a kaw kua vang in phum thei naven, Nunpat nak thu cu Khrih ah a nungtu te bek in son thei haw tuk hi.

10. Ohte cu, Khrih ca hi ngawl in, a bal mi ca dek in le nung tuk mi kha ma hung. Biak inn ah a hlu pe nuam sih nagwl, Sipin tei lak piak tuk kha ma hi.

11. Vekhatnih cu fel zet a naa dek a ma, niamkhiat zet aa Pathian ah a piakdun ten, Pathian in a naa deh nak khang tik hi. A hun caan te Pathian ca mangleng naven, ni dang laih bang in Pathian in pe leng hi. Mundang ah, ngamdang ah, thuthangpha son in hilh haw naven, eih le in ca in buai awng hawma hi. Pathian in a tik a hi ta cun, kul le sap mi hempoh a manpe khawng hi. Hodson Taylor in “Pathian naa cu a deihnak bang a dek uh ta le Bawipan bawm ngawl in zam thong awng ma hi”, tin son hi.

12. Lei mihing ten naadeh khantoh nak ah, a cawisan dun haw laih in um tu cu, mah tibang te hahio in um haw ma hi. Thil neuno deih nak tuah Khrih hi saal deh cu ngampi uk tu sang phasaw hi. Pathian deih nak tuah buakvawk tu hih cu, Pathian tel ngawl America uk tu sang pha saw hi.

NA MAILAM CA NGAIH SUT NAK - 45

Hi te hi phano ngaihsut tuk mi ngeh hi, umtu mino ten naa a deh haw tuk mi a ten thiamhaw tuk thupi zet hi. Pathian in a naadeh nak ah kuat hi tih mi theih kul a ma, Khrih hi nunpat nak ca, piakdun nak nei ngawl in, nun khawsak thawthong tuk kha ma hi. Um tu diktak cun Pathian ca piak dun nak munkhat no cu a neih kul hi.

NA MAILAM CA NGAIH SUT NAK - 46

Suatlap zeinak, zol nak le ngelh nak

Khrih hi nget mi in a nawt ten suatlap zeinak, zolthu son nak te cu mang hung hi. Mah ti bang in a buk nak cu :” nunnak tuk thupi saw ma maw” ti ngaihsut nak te na hihi. Oh ten nunpan tui sam nak cu” elnak” Suatlap tuk zeinak in um hung.

A hak zet mi pakhat cu: “ Mailam ca a ngaihsut uh kul ma maw” tih na hihi.

Nisuah nak lam a amino pakhat cu a nunnak pumlum Pathian lak ah pe tuk in zuam hi. Sung lam pen hial nak nei a ma, a thatho zet hi. Sumdawng pa le Kohhran u pate cu thusiam pih hi. A muh ten tangval pa ngai hem, na mailam ca nangaihsut kul hi tin ti haw.

A mah cu lawhman sang ngah tu hi a ma, na mailam ca thu ngangai in ngaisung cim? Mah tibang titu dangvang tampi tawk hi.” Mah naven inn ah Pakhat beek um kul hi”. Mah tibang a awn tu te cu Letnet puabang in lang haw navena sung haw ah mai naa deh laih zam in dek ngangai tuk cun a sung haw ah um ma hi. Thuthangpha son tut e bawm tuk in Pathian in hek khat te cu taang tik naven, hawvang lam ah zahcak nak nei ten haksat nak le thuak lamzin hum ah lam a huai laih in, mi ngil, ngalpha, mino te cu inn ah a tang haw cu poi zet hi.

NA MAILAM CA NGAIH SUT NAK - 47

A cihthiam nak haw te cu Khrih hi naadeh nak sang ngawl in phasaw ah mang thei tuk in ngaisung haw. A cih nak haw sang niamsaw aa a ngaihsut hawmi, dek tuk in Pathian in a sam ten, Pumpe tuk in le dek tuk in um haw. Ka cih nak cu i laitawk ah mang tuk hung kawti le a mun “ Niza) ten tuk kha ma hi. Cih nak, thiam nak te cu Pathian ca mantak hi tin a ti uh ta le, Pathian din mun niam tik hung hi. I ei tin kim hi Pathian lak pen a ngah uh mi ngeh hi. A talen uh le cih nak cu phaem bok naven, mah tei phat nak bel a mun cu Khrih hi keebul ah na hihi. Paul cu micip, talen sangzet nei tu hi. Leihum cih thiamnak tuah peh dun in hi tin son hi:-

“Mahnaven hi ti bang thil miat nak pen a ngaihsut uh nak cu a tu ah Khrih hang a venghawng sun nak tin gnaisung ing. Hi thil te bek kha ma, thil dang hempoh vang, I

hempoh sang a sunglawi saw mi ka Bawipa Khrih Jesuh ka theih tak , sunnak pitawp ah ngaisung hi.A mah hang ka i hempoh vawk khawng ing; Khrih ka co thei nak tuk in” (Phil 3:7,8).

Khrih ca nunpumlum pe tuk in a elh uh laih in, teek leita zong ing tin tit u vang um hung.A muh tei theituk in teek zo cim tin ciang zet in donghim tuk hung hi.

A dang suatlap pakhat leh cu “innsang naadeh” na hihi.Nu le Pa, nupi le canau te mang in a ca pe dun thei tuk ngawl in le naa dek thei tuk ngawl in a piak mi hi kha ma hi.Phano ngaihsut kul a ma, hi ti bang Pathian in ka ca a tumtah mi le ka ca phat nak tuk te cu kham tuk maw.Mah kha ma hi,a ca pum a pet u tei innsang cu zam thong tuk ma hi.Mahnaven masa bel a theihtuk uh mi cu” Pa,Nu, nupi,canu le nau te sang ngawl in a mah a deih bel uh kul hi” (Lk 14:26).

NA MAILAM CA NGAIH SUT NAK - 48

Hek khat in cihthiam nak nei ngawl tin a ngaisut dun haw hang pumpe tuk in laklawh zet um haw.Mahnaven pumpe dun tukin cihthiam nak kul ma hi.Khrih cu a lawng mi bel dim tik thei tu hi.Pathian hi samnak ah mihing ten (Limit) bawl hung , Mahnaven Pathian samnak le tik mi ah mitmai piakdeuh mi nei ma hi.Dawl bel ten Khrih hi taaksa peng a hih haw tak Khrih cu pan haw hi.

Venghawng lak pen khawngaih huaizet suatlap nak cu Pathian in a venghawng vawk phal ma, ka deh nuam mi bek tik hi tih mi na hihi.Ngalkap sihdan aa a hawh tute khi ngaisung teh in na. Mainot tuk in thu a piak haw ten G.I in a meithal haw te longkhawng in a bawipa uh in tik ngangai ma hi, mainot nuam nak bek thei hung tin ti hi.Hi tibang cun dodun nak ah nehnak ngah awng tuk ma hi.Neh ngawl tu le leng haw tuk hi.

Ma ti bang te cu milian, thazawng tei Pathian tik mi a nahhaw ngawl hang suatlapnak a ze i nak na hihi. Ohte i nun apat zonghang pumpe dun tuk ma tih nak um ma hi.

Pathian in “ Ka capa na thinlung pia in a tih bang in, nang ai pe tuk kam?Suatlap ze i tuk maw nangmah le nangmah pe dun tuk kam?

NA MAILAM CA NGAIH SUT NAK - 49

Thatho zet le Hialzet aa nun dan

Khrih cu i hempoh co tuk in tak zet hi, oh tei ca a thi a hi ta le a ca a thi bok uh en mawi hi.A pumpi oh tei ca a pe ta cun, a ca a pumpi uh a piak bok uh kul hi.

Um tu tih mi cu a Bawipai ca thingam tihnak na hihi.Khrih cu muhsuam nak, sonsiat nak le bawlsiat nak te thuak sak tu hi.Lei hum tuah lem dun thei haw ma.A phat nak le a hih nak te cu zam khawng hi.

Piting um tu tei nun ah hial nak, thatho nak tuah dim hi.Khrih ca a alh mi meipi bang na hi haw hi.” Kei mah ah phulnak um hi, mah mi cu Pathian ka deih nak khi hi”, tin a awn tu Count Zingzedorf bang na hihi.Thildang te cu panih nak hi.

Pathian caa thei ca cun a bawipai ca tawkzo tih um ma hi.A sum le pai, a nunnak te vang Pathian thuneih nak ah ap in um haw hi.

Robert Arthington bang in, Suat cu zau nak ah, thingkuang cu cabuai ah lungdam zet in mang tung. Ka man tuk Khrih hi cih nak keimah ah a um ngawl hang, mitampi a paihkhawng haw tuk sang in bawl tung tin ti hi.

Khrih ah pum a petu te cu leihum daan in nung haw ma hi.A cih nak haw te vawk in zui haw.Taksa nunnak ah buai haw ma, mitei phabel, manbel a tih haw mi te vang vawk khawng haw.Khrih zui tut e cu Khrih hi it nak tuah ken mi te hi haw hi.Thupiak mi cu zui in um haw hi.

NA MAILAM CA NGAIH SUT NAK - 50

Khrih ca pum ape tut e cu i lai bang lai a heng ta vang muantak zet in um haw hi.Nunsan mi nei ngawl mi te bang um haw ma hi.

A muh te cu leihum pawlkom nak deihngawl tu,lei thilbek ngaihsut nak le deihnak nei ngawl tu, Lei hum thil sung ngam tu, lau nak nei ngawl tu, lei nunnak i ma sialngawl tu,

thih nak lau ngawl tu, dinmun zo ngawl tu. A thek kawkwaw ngawl tu, Khrih hi nunpat nak leen kho tu, mi silbang a hi tu le Khrih ca misil bang tin tih ten a lungdam tu na hihi. A zuamzet tu thih tian a tang tu, lei tuah pehdun ngawl in, Khrih thawng in thilmak bawl tu hi zal ta hen. Kua mai i mah sial ngawl mi a hi ta vang, a mah cu milian, hausa, ngam uk tu upa lei hum aa a min thang, micip, huakpha tin a sam haw ten vang a ngal ngawl tu hi. Mun khakhat ah thituk a hi ta vang a son haw tuk mi cu, colhcaan um ma, mual hum, mualnuai, tuipi hum la lianglak ah vang a tai in tai haw hi, Ngingzet kaap a ma, hehpih nak um ngawl, thawnginn ah vang au haw a ma, siangpahrang mai ah vang Khrih ca ding haw. A au aw haw vang thih nak bek in daptik thei hi. Mah bek hi ngawl in lei hum ah, mithat, duhham, a dodun tu, le mipualthau tei ca muicu pe saw haw hi. Mah tibang um tut e cu Khrih hi ze mi le kin mi te hi haw hi.

Pathian in a zeih bang in, ze mi hi haw laih hi. A keengiah hum ah tui hi taih mi bang taih a hi mi, mipi ca hi ngawl in, Pathian mai ah a mah le mah thap dun in lin um nak tuah pum a pe dun tut e bek Pathian in kin hi.

NA MAILAM CA NGAIH SUT NAK - 51

Pathian in Rowland Hill bang “thinlung ah a ngam ca in phur nak nei tu te “ deih hi. Pathian in Chalmers bang mihing, a ma lung bang nei tu tih mi awnkam hang mi tei pahcawih deh hi. A Pathian in Henry Nartyn bang” Pathian ca meialh bang in a alh tut e kin hi.

Tu ni ah mi no tam pi ten a hun caan haw te cu pum cawm nak le sum dawn nak ah mang haw. A ngam haw ca pum pia in thih vang ngam haw. Lian tuk in leihum cu kim haw. Huai tu hi thei tuk in zing le zan tin zuam li haw.

Mi mawi minthannak deih in a kutzung haw te vang nguh bek tang tuk in bawl hi. Phungzi le tilahsin te bang in pasal, nupi nei tuk ngawl in a pumcawm nak tuk naa pakhatkhat ngah tuk in kum sawm laih cung haw. Jesuh ca ai bawl nuam kam? Na thinlung hekkhat kha ngawl, na nunnak venghawng Pathian pe ni cim?

A tun sik dun tuk maw, Milian pa bang, hell na hen ten nung ten sikdun tuk kam? Phano in ngaisung in.